

ABONAMENTUL
 9 lei an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 "
 Pe o lună . . . 2 "
 Anul de Duminică
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 Azerbaidjan . . . 10 Cor.
 Anul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 2.50 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák-Ferenéz utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 ție.
 Mulțumite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 37

Griji mari casnice.

De Eugen Brote.

Este foarte probabil că coeficientul nostru de creștere reală a populației nu trece peste unul la sută în termen mediu. Prin coeficientul de creștere reală înțelegem sporul efectiv al populației. Noi românii ne distingem prin un procent mare de natalitate, adică avem relativ mulți copii, mai mulți decât alte rase, dar avem și un procent mare de mortalitate, adică nu știm să păstrăm în viață acești relativ mulți copii. După ce cea mai mare parte a populației noastre este așezată pe văi muntoase, cu puțin pământ arabil și de o calitate inferioară, este firească tendința de a părăsi acele împrejurări nefavorabile de trai și a căuta nouă adăposturi în largimea văilor noastre, în oraș sau peste hotare în alte țări. Încât privește tendința de emigrație în interiorul țării, ea de regulă nu este împreună cu o slăbire a poziției numerice a populației române. Din contră familiile emigrate din strâmtoarea văii la largimea ei, dela munte la șes, dela sat la sat sau dela sat la oraș, găsesc de regulă în noul lor așezământ condiții de trai mai priincioase și sporesc mai bine. Astfel se explică cucerirea satelor săsești în Transilvania de către români.

Ei bine, populația săsească care are un coeficient de creștere relativ mic, nu numai prin o creștere sporită locală ci și prin invasiuni nouă, așa că coeficientul de creștere al românilor în localitățile săsești este adeseori îndoit și întreit de mare nu numai decât al sașilor din localitate ci și decât al românilor peste tot. Teritoriul ocupat de sași, teren priincios agriculturii și larg, a devenit pentru români un teritor de colonizare firească.

Nu tot astfel sunt raporturile cu germanii din Ungaria, cu cari românii nu se întâlnesc decât în măsură restrânsă, și cu ungurii, cu cari se întâlnesc mai ales la hotarele teritoriului lor de limbă, în partea de sus a Oltului și a Murășului, și în partea de jos a Someșului și a Crișurilor, și pe valea Crasnei. Migrația în interiorul țării a românilor nu scade însă în nici un caz coeficientul lor de creștere real, ceace nu se poate firește susține despre emigrația lor peste hotare în alte țări. Rezultatul tuturor acestor mișcări de populație, naștere, moarte, migrare internă și emigrare se pronunță în coeficientul de creștere efectiv. După toate probabilitățile aceasta cifră variază între 85 până la 100 la mie, adică într'un singur an 1000 români nu sporesc efectiv decât cu 85 până la 100 suflete. Va să zică este o treabă mare a spori un suflet român; mai mult decât 1000 suflete

se cer pentru ca să producă acest rezultat.

După acești calculi, românii din Ungaria ar spori pe fiecare an cu vre-o 25.000 suflete sau în zece ani cu un pătrar de milion. Ce facem cu acest pătrar de milion români sporiți? Ei trebuie să se hrănească, să se îmbrace și să trăiască și ei pe lângă ceilalți. Văile sunt strâmte și neproductive, aspirațiile la trai reduse la un minimum, drumurile spre oraș și spre cărturărime foarte înguste, mai ales după ce budgetul larg de cheltueli al statului este sechestrat până la cel din urmă servitor de unguri, cari au inventat anume teorii politice pentru a rezerva acest mod de trai numai pe seama lor. Nu este de temut că acest zid, de care se lovesc masele mari ale poporului, va trebui se apese în mod firesc asupra coeficientului de creștere și să-l reducă din an în an? Când se pune chestiunea traiului zilnic la mijloc, nu mai ajuți prin filosofie și prin multă vorbă, fie ea învățată ori-cât de frumos și măiestrit, ci fapta, ea singură poate se aduca o soluțiune. Nu se făptuiește, remediul sau corectura urmează dela sine pe cale firească. Nu se creiază condițiunile prielnice de trai pentru popor, numărul individualităților ce-l compun scade mereu, până când puținii rămași nu mai duc lipsă.

Scăderea numărului românilor este identică cu distrugerea ființei lor etnice, după ce este știut că întreaga noastră țară se razimă pe doi factori principali: pe numărul nostru și pe locuirea noastră în mase compacte. Se reduce numărul populației, se sparge masa prin fășii de alte neamuri, cari să șerpuiesc printre noi, am pierdut temelul existenței noastre ca popor.

Tocmai sporirea elementelor neromânești prin satele românești, constatată în mod neîndoios prin cifrele statistice, apoi proiectele de colonisări ale guvernului în ținuturi locuite de români, sunt o dovadă convingătoare pentru toți, că pământurile stăpânite de noi nu sunt așa neproducătoare cum le credem noi, și împrejurările de trai pe văile noastre muntoase nu sunt în adevăr așa de neprielnice cum le resimțim noi. Căci dacă ar fi așa, cine ar mai căuta să se așeze în ținuturile românești? Pământurile sunt neproducătoare, fiindcă le lucrăm tot așa astăzi, când suntem de trei ori și de patru ori mai mulți precum eram acum două sute de ani. Acum două sute de ani să găseau în satul românesc spre pildă 100 familii, și hotarul întreg era împărțit între ele; astăzi sunt acolo 400 de familii pe acel hotar, care n'a sporit cu nici un metru.

Modul de a lucra pământul a rămas de asemeni același.

Socoteala e ușoară și o poate face fiecare.

Dacă productul a rămas același, fiecare familie de astăzi trebuie să se mulțumească numai cu a patra parte din cât avea o familie acum două sute de ani. Numărul familiilor sporește înainte, roadele pământului dau însă înapoi din cauza sleirei lui prin același mod de lucrare neschimbat, și conflictul este produs în forma cea mai aspră posibilă. Dacă am avea a face cu o suprapopolațiune, adică, s'ar fi grămădit prea mulți oameni pe un petec de pământ, n'ar fi alt remediu decât emigrarea. După e însă în nici un ținut românesc nu ne putem plânge de o suprapopolațiune, după ce satele noastre formează puncte de atracțiune pentru alte neamuri, nu mai este nici o îndoială că aceste știu cum să facă ca să se hrănească alături de noi, cari ne socotim muritori de foame. Hrana e lângă noi, dar n'o vedem și nu știm, ca străinii, să ajungem la ea.

Drumul spre oraș, ori cât de îngust și anevoios s'ar părea, el trebuie călcat și umblat. Dacă moșia părintească se împarte între copiii rămași cu toții în sat, cum poate se le ajungă spre traiul lor? Despre meserii merge vorba că sunt plug de aur. Numai alte neamuri, nu și noi românii se dăm dovezi de hărnicia noastră că știm scoate aurul din meserii? Nu e mai aproape orașul, decât țările străine peste mări, pe cari în urma urmelor suntem siliți se le căutăm tot pentru a scoate aur în împrejurări neasemănat mai grele decât în orașele noastre. Copii trebuie: trimiși la orașe ca să învețe meserii și în sat să rămână numai ceice se pot hrăni cu moșia părintească, lucrată acum cu folos mai mare decât în trecut.

Este și o neapărată trebuință, ca să se deschidă și pentru fiii nostri visteria statului și să avem puțință a ne ușura și pe această cale traiul. Ungurii, cari ocupă astăzi toate funcțiunile publice, n'au să le părăsească de bună voie ci numai siliți. Se impune deci românilor sătenii, cari se plâng de amarul vieții, să nu stea indiferenți față cu luptele politice, cari ele singure pot duce la o schimbare în ocârmuirea țării. Cel ce este mai tare să așeze pe scaun, celce stă cu mâinile în sân și așteaptă să pice para mălăiață, sau este prostit ca să ajute pe cei tari, rămâne pe jos și nici nu se poate plânge de răul ce i-a venit pe cap.

Grijile aceste casnice ale noastre, cari ne preocupă zilnic și se concentrează în jurul traiului populației române sporite din an în an, trebuie să înălțurate prin o lucrare temeinică și bine organizată. Fruntașii cărturărimei și ai țărânilor noastre trebuie să se întrunească anume spre acest scop și să se sfătuiască împreună asupra mijloacelor celor mai potrivite, cari ne-ar scăpa de aceste griji mari și importante.

Pentru membri români ai congregației comitatului. Conducătorii partidului național român din comitatul Aradului convoacă pe toți membri români ai congregației comitatului nostru la o consfătuire prealabilă, Duminică 26 l. c., în preziua congregației, la orele 7 seara în noul local al ziarului »Tribuna«. Fiind la ordinea zilei chestiuni foarte importante, toți membri români au datoria de a veni atât la congregație cât și la consfătuire.

Moștenitorul vesel. Secretarul d-lui Sztérényi, ministrul de formă Ferencz Kossuth, a avut grija să facă a se comunica ziarelor europene discursul ținut de el la inaugurarea monumentului tatălui său, înainte chiar de a se publica darea de seamă întreagă a acelei solemnități.

Ținem să relevăm numai că d. Ferencz a insistat asupra frumoasei moșteniri politice pe care a primit-o dela tatăl său. Aceasta ne amintește proverbul românesc: »Ce folos că tatăl tău a fost domn, dacă tu nu ești om?« Acest proverb pare a-l ști și d. Ferencz. Căci iată cum se termină — după prima arătare a ziarelor europene — discursul d-sale:

»Despre politica zilei Kossuth declară că nu va vorbi, ca să nu profaneze memoria tatălui său«.

Va să zică, socotește și d. Ferencz că ceea ce face d-sa, sub inspirația și conducerea d-lui Sztérényi constituie o profanare pentru amintirea adevăratului Kossuth, dela care zisul Ferencz a moștenit doar numele.

Sub pretextul umanității. Am relevat dăunăzi reclama pe care, tot în vederea faimosului congres de medicină, a făcut-o contele Andrassy sistemului »maghiar« de îngrijire a copiilor săraci.

Acum, ziarul vienez »Sonn- und Montags Zeitung«, ocupându-se de aceeași chestie amintește acest detaliu interesant că cele 10.000.000 de coroane ce se întrebuințează sub acest motiv, se cheltuiesc mai cu seamă pentru copii ai naționalităților, iar nu pentru unguri, în rândurile cărora este destulă sărăcie. Ziarul vienez explică și rostul acestei »generosități« unguerești: copiii crescuți de stat sunt maghiarizați fără nici o greutate.

Va să zică avea dreptate Andrassy când vorbea de »sistemul maghiar«. Ungurii nu întrebuințează deci numai calea brutalității, care e sălbatică; ei recurg și la calea cumpărării prin bani, care e scârboasă. Ei nu se sfiesc să exploateze până și foamea copilului orfan. Și apoi, nerușinării aceștia se mai și laudă: asta e capacul!

Congregația comitatului Arad este convocată pe ziua de Luni 27 l. c. dimineața la orele 9. Adunarea comitatului nostru prezintă de data asta un interes deosebit și va fi teatrul unei lupte aprige ce se va da din partea partidului național românesc. La ordinea zilei se află înscris între altele un nou impozit suplimentar de 1 procent al cărui produs se va întrebuința parte pentru exproprierea locului numit »Vesztőhely« de lângă Arad, loc unde în 6 Oct. 1849 au fost executați cei 13 generali ai armatei răsculaților unguri, iar în partea cealaltă pentru ridicarea unui mare »palat cultural« unguereșc în Arad. Amândouă scopurile sunt menite a revolta sentimentele tuturor românilor. Fiind majoritatea covârșitoare a comitatului românească, românii vor plăti partea cea mai mare a acestui nou bir care nu servește numai scopuri curat unguerești, ci urmărește, prin ridicarea »palatului cultural« maghiarizarea cât mai intensivă a noastră prin mijloacele culturii unguerești. Și apoi nu este o crudă ironie ca românii să contribuie cu zecile lor de mii de coroane pentru proslăvirea celor 13 generali unguri pe cari strămoșii noștri în 1848 i-au combătut vărsându-și sângele și lăsându-și mii de români viața? E cu atât mai revoltător aceasta când ne amintim că banii acștia pentru exproprierea

locului »Vesztőhely« vor intra în punga câtorva bogătași unguri cari găesc un prilej minunat de a face o vânzare în condiții excelente, un bun gheșeft făcut pe urma sentimentului istoric al unui popor — plătit de alt popor, robii lui politicește.

Ca culme, adunarea congregației e convocată pe ziua de Luni 27 l. c. care este identică cu ziua Crucii, una din cele mai însemnate sărbători ale bisericii noastre. Membrii români vor adresa autorităților o interpelare, protestând împotriva acestei nesocotiri ce se aduce religiunii noastre, nesocotire făcută anume spre a reține pe mulți membri, români, unii din ei preoți, dela discuția nu prea plăcută stăpânilorilor, ce va trebui să se desfășure în această adunare. Precum se vede de data asta congregația prezintă o serie întreagă de brusări și provocări la adresa noastră. E de prisos deci a repeta cât de mare este interesul cauzei românești ca membri români ai congregației să facă act de prezență.

Demisiunea contelui Forgách. Ambasadorul austro-ungar contele Forgách, al cărui nume e cunoscut din timpul conflictului austro-sărbesc, este hotărât să demisioneze și va primi un post în ministerul externelor.

Iredentismul românilor.

De Ioan Slavici.

După cele petrecute în timpul celor din urmă câțiva ani și mai ales după neîndoiasele dovezi de bună credință, pe care arhiducele Francisc Ferdinand le-a primit în timpul scurtei sale petreceri la Sinaia, rici un om cu mintea sănătoasă nu mai poate vorbi despre un curent »iredentist« la români.

Până chiar și contele Apponyi s'a sfiit în știuta sa convorbire cu un ziarist italian să afirme, că mișcarea națională română e iredentistă, dar a adăugat, că ar putea să fie iredentistă în consecvențele ei.

Au trecut vre-o două săptămâni de când el a făcut această enunțiere fără ca vreunul din organele de publicitate să ne fi dumirit, cum mișcarea, care nu e pornită cu gând iredentist poate se devie iredentistă în consecvențele ei.

Adevărul azi recunoscut și de unguri e, că românii din țările coroanei ungare se luptă pentruca în monarchia habsburgică și îndeosebi în statul ungar să-și asigure libertatea de dezvoltare națională.

Îndeosebi actualul partid național român pornește din convingerea, că dezvoltarea națională a românilor e cu puțință în regatul ungar, numai însă, dacă vor fi respectate drepturile lor de a se folosi de limba lor în biserică, în școală, în administrațiune, la instanțele judecătorești și în adunările publice de orice fel și de a-și înființa și conduce ei înșiși așezămintele culturale, de care simt nevoie.

Dacă e cu puțință lucrul acesta, românii sunt cei mai zeloși susținători ai statului ungar, gata a-și da avutul și sângele pentru neatarnarea Ungariei și pentru consolidarea ei.

Vorbind însă cu inima deschisă, trebuie să mărturisim, că sunt între români și oameni, cari nu cred, că o asemenea asigurare a libertății de dezvoltare nu e și pentru români în regatul ungar cu puțință. Aceștia nu fac parte din partidul național român

și au fost contra intrării în parlamentul ungar a reprezentanților aleși de români. Pornind din convingerea, că drepturile românilor numai într-o monarchie habsburgică se pot apăra, tot mai speră, că statul ungar nu se va mai putea susține și sunt de părere, că românii n'au să între în acțiune decât atunci, când existența statului ungar va fi în joc.

Oamenii aceștia sunt azi puțini și n'au aderență, nu formează partid, dar pot să ajungă mâine la mare înfruire, dacă partidul național actual o duce tot cum a dus-o decând a intrat în acțiune, mereu nevoit a mărturisi, că silințele îi sunt *deocamdată* zadarnice. Ce se'ntâmplă însă, dacă nici în regatul ungar în deosebi, nici în monarchia habsburgică în genere nu se va putea asigura pentru români libertatea de dezvoltare?

Ori vor pieri românii din țările coroanei ungare ori vor fi în mod fatal împinși să facă politică iredentistă și să se unească cu dușmanii monarchiei, ori-și-care și unde ar fi ei.

Acesta e mersul raționamentului, prin care contele Apponyi ajunge la gândul, că poate mișcarea națională română să devie iredentistă prin consecvențele ei.

Logica nobilului conte e atât de neînduplecată, încât e foarte greu a zice, că n'are dreptate: dacă lucrurile vor merge înainte cum s'au pornit, fie copiilor, fie nepoților noștri în adevăr nu le va rămâne decât să se arunce în avânturi iredentiste, ceea ce ar fi rău pentru dânșii, dar și pentru alții.

Voind să-și ferească patria de o asemenea primejdie, contele Apponyi crede, că e în interesul monarchiei și în al Europei, ca românii din regatul ungar să fie desființați cât mai curând, ca să nu mai aibă nepoți, cari pun pacea lumii în primejdie. Tot ceea ce guvernul ungar a făcut dar, face ori are de gând să mai facă spre a înăbuși mișcarea națională română sunt măsuri dictate de rațiunea de stat pentru asigurarea păcii amenințate de nepoții românilor de azi.

Raționamentul acesta are un singur neajuns.

Nu s'a născut încă și după toate semnele nici n'are să se nască în curând omul, care poate să pună la cale desființarea românilor din regatul ungar. Ei sunt un neam de oameni răbdurii, hărșiți și îndărătnici, cari nu se dau cu una cu două, ci înfruntă primejdii și răsbesc prin toate greutățile înainte.

Și orb, și surd, și tâmpit trebuie să fie cel ce nu vede și nu înțelege, că azi românii sunt în toate privințele, și ca număr, și ca cultură, și ca stare economică, și ca organizație politică și mai ales prin legăturile lor cu lumea neasemănat mai mult decât ceea ce erau la 1867, când erau izolați și-și pierduseră orientațiunea. Încă mai mult au să fie mâine și cu atât mai mult poi-mâne. Nu are nici statul ungar, nici monarchia habsburgică nici un interes, ca să-i desființeze, căci nu are puterea spre a-i desființa.

Dacă mai au o rămășiță de bun simț, oamenii de stat ai Ungariei nu mai umblă după cai verzi pe pereți, ci se pun în înțelegere cu actualul partid național român, care nu cere decât să fie respectate drepturile odată câștigate de români și să se creieze garanții sigure, că în viitor nu vor mai fi jigniți în Ungaria românii în libertatea lor de dezvoltare națională.

Congresul național studentesc.

— Dela trimisul nostru special. —

Ziua I-a.

Înainte de amiază.

După sosirea tuturor congresiștilor, care s'a întâmplat astăzi Duminecă înainte de amiază, s'a format pe plața Unirii un impozant cortegiu compus din studenți, în frunte cu steagurile diferitelor societăți — și din publicul românesc ieșean, care s'a pus în mișcare spre Mitropolie — unde un Te-Deum a fost oficiat din partea părintelui-vicar *Nicodim Munteanu*, locțiitor metropolitan.

La sfârșitul rugăciunii P. S. Sa Părintele Vicar a rostit o frumoasă cuvântare, care a înălțat sufletele tuturor celor de față. Înaltul prelat a arătat necesitatea solidarității noastre naționale pentru a întări bazele viitorului neamului nostru. A răspuns d. *I. Savin*, student în teologie, mulțumind P. S. Sale pentru sentimentele curate, care le nutrește pentru binele și propășirea neamului.

După serviciul divin, studențimea, urmată de un public numeros a pornit spre marea zidire a Teatrului național, unde s'au început lucrările de deschidere ale congresului.

A fost proclamat de președinte de onoare rectorul universității din Iași d. *Bogdan*. Acesta prin o vorbire însuflețită mulțumește tinerimei, pentru iubirea ce i-o arată și accentuează, că are toată încrederea în vigoarea și dorul de muncă al tinerimei universitare române de pretutindeni, care formează viitorul marelui neamului românesc.

În cuvântul din urmă președintele activ al congresului *N. Iancu Avram*, iar un tânăr ardelean, propune trimiterea unei telegrame către ministrul președinte al Ungariei d. *Wekerle*, telegrama următoare.

Excelenței Sale dlui prim-ministru

Budapesta.

Întreaga studențime română adunată în congres cultural național la Iași, ia cea mai vie parte la cruntele suferințe a celor 3 milioane ale națiunii române de sub coroana sf. Ștefan și vă roagă, apelând la sentimentele umanitare ale întregului ministeriu, de a pune stavilă ținutei dușmănoase și politice de exterminare ale organelor de stat, spre a nu invoca ura întregii Europe și blăstemul unei nații încercate și asupra celor nevinovați, ale căror interese aveți a-le păzi.

Cerem într'un glas cu întreaga națiune română, a cărei prietenie încă nu a-ți învățat a o prețui, ca interesele culturale ale poporului transilvănean să aibă bunăvoință ocrotire, creîndu-se din tezaurul statului adunat și din grea dare românească un corespunzător număr de școli primare și medii române, precum și o universitate românească cu sediul în unul din centrele române al Transilvaniei. Rugându-vă să comunicați cu considerație aceste juste dorințe ale întregii studențimi române și cabinetului ce-l prezidați, Vă asigurăm că suntem ori când gata a aduce pentru ele orice jertfă.

Se citesc în urmă mai multe telegrame de aderență primite din partea unei mari mulțimi de români de inimă — dintre cari o parte o dăm deasemenea cetitorilor noștri.

Comitetul congresului studentesc a primit din partea multor persoane marcante și a diferitelor instituții culturale române, de pretutindeni o mulțime mare de telegrame, din care ținem să amintim următoarele:

Cu inimile înălțate ne alăturăm la marea serbare de azi a studențimei române avînd același sublim ideal.

Studențimea teologică din Caransebeș.

Regretînd că nu putem fi în persoană la congres suntem cu sufletul între voi, trăiască neamul românesc.

Eusebie Soroceanu și Alexie Procopovici
Profesori. Sirete (Bucovina).

(*Expedită din Mănăstirea-Neamțu*).

Adunarea în Iași a studenților universitari de prin toate țările locuite de români, este un semn vădit la vedere a unui viitor strălucit pentru neamul nostru românesc. Dumnezeu să lumineze tineretul nostru român ca însuflețit de dragostea către Dumnezeu și iubire de neam și de lege să lucreze pentru fericirea neamului. Aflîndu-mă în vizite pastorale pentru nașterea eroului poporului și întruparea lui prin preoțime către o cale mai bună, regret că nu pot fi în Iași spre a binecuvînta însuși începutul lucrărilor acestui congres.

Pimen, Mitropolitul Moldovei.

În numele înstrăinatei Basarabei din adîncul inimii mele bolnave te salut, tinerime română! Sămănăturile tale cele de toamnă să dea rodul îmbelșugat la vara viitoare a neamului românesc. Spor urez la munca congresului, zbor îndrăzneț în sferele luminoase ale ideilor democratice spre înaltul nostru ideal național.

Alexis Nour, Chișinău.

Salut cu dragoste congresul, dorindu-i izbîndă deplină.

Sextil Pușcariu.

»Cercul român din Paris« a trimis o scrisoare de aderență, prin care se declară solidar la toate deciziunile congresului. Protestează cu toată energia împotriva torturilor ce le îndură românii din afară de regat și mai ales cei din Transilvania și Ungaria.

S'au trimis următoarele telegrame din partea comitetului studentesc:

Majestății Sale Regelui României.

Tineretul universitar român adunat în cel dintâi congres studentesc cultural național se închină exemplului înalt de muncă și virtute pe care i-l dă viața Măriei Tale și făgăduiește ajutorul devotat al unor oameni conștienți și liberi, străduințelor viitoare ale dinastiei pentru binele și gloria neamului.

Dlui Ministru Sp. Haret,

București.

Tinerimea universitară română adunată în cel dintâi congres cultural-național la Iași, trimite expresiunea omagiilor sale, ministrului care a binevoit să dea puternicul său sprijin finerei congresului.

Dlui Neculai Iorgă, prof. universitar

Vălenii de Munte.

Tinerimea universitară română adunată în cel dintâi congres cultural-național, la Iași, adînc conștientă de chemarea poruncitoare ce-o are de îndeplinit, față de sfântul ideal al neamului, se gîndește cu venerație la acel dascăl, care atât a lucrat la făurirea sufletului ei de azi, și salută cu entuziasm pe cel mai vajnic apărător al cauzei

românismului, și-l încredințează de nemărginitul ei devotament, pentru biruința marelui gând ce ne însuflețește pe toți.

D-lui C. Dimitrescu, Iași, rectorul universității din București.

Tinerimea universitară română adunată în cel dintâi congres cultural național la Iași, trimite conducătorului universității bucureștene, adîncile sale omagii.

Sava Șomăneanu, președintele Ligei Culturale.

Tinerimea universitară română adunată în cel dintâi congres cultural național la Iași, în vederea organizării temeinice și unificării pentru izbîndirea aceluiaș ideal mare, care stă la baza ființei Ligei Culturale a tuturor romînilor, Vă trimite expresiunea celor mai adînci și respectuoase sentimente de venerație și devotament, ce o leagă de Domnia-voastră.

Austria și afacerile ungurești.

Correspondentul din Budapesta al marelui ziar parizian »Le Temps«, vădit inspirat de guvernul unguresc, publică o corespondență plină de atacuri la adresa Austriei. El zice că dupăcum i-au declarat »personalitățile politice cele mai însemnate și cele mai influente« complicațiile crizei ungare se datorează faptului că guvernul, parlamentul și opinia publică austriacă vor să se amestece în afacerile ungurești și să se interpuie între Ungaria și suveranul ei. Această tendință s'ar manifesta în chipul cel mai caracteristic de când partidul clerical sau social creștin exercitează o influență preponderentă în Austria. I-s'a spus corespondentului că dacă asemenea sentimente ar exista între două state cari n'ar fi legate prin persoana suveranului, de mult ele ar fi provocat un războiu.

»Un eminent om de stat ungur« a făcut corespondentului lui »Le Temps« următoarea declarație textuală:

— E cu neputință a se cere în veacul XX ca dezvoltarea națională a unei națiuni atât de numeroase, de tari și de puternice ca națiunea ungurească să poată fi încălcată în feul acesta. După părerea mea — a continuat »eminentul« în chestiune — orice sforțare în acest sens trebuie să provoace neapărat crize, și cred chiar că opinia publică europeană nu va lipsi să se mire că tocmai Austria, unde atâtea națiuni rivale caută să se desvolte după propriile lor aspirații și își dau lupte fără sfârșit, tocmai ea are această atitudine.

»Eminentul« și-a isprăvit spovedina către corespondentul lui »Le Temps« arătându-i că »dacă această stare de lucruri va continua, ea va aduce cele mai grave pagube puterii și prestigiului Austro-Ungariei, căci o monarhie în sânul căreia toată lumea e în luptă cu toată lumea, nu poate avea nici o greutate în balanța internațională«.

Aceste declarații sunt autentice, lucru ce se vede și din feul cum sunt alcătuite. Numai megalomania bolnavă a unui oligarh maghiar a putut găsi mijlocul acesta de a califica forța Ungariei și tare și puternică. Ar fi putut să mai spuie că e și forte și zdravănă și ieșăpă și etc.

Și acum, să facem constatările cuvenite:

1. Ungurii contestă celei mai mari părți a monarhiei dreptul de a fi îngrijită de cele ce se petrec într-o parte mai mică a ei: Ungaria.

2. Ungurii recunosc că și în Austria »atâtea națiuni rivale caută să se desvolte după propriile lor aspirații« dar uită să spuie că dacă guvernul austriac se silește să modereze luptele dintre ele, le lasă însă o libertate egală și nu trece, cu întreaga sa putere — și legală și ilegală — de partea uneia din ele, cum face guvernul »nume-

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

— Bănci de școală

— Mobile de școală

Mobilă modernă de birouri și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și poște franco.

roasei» națiuni maghiare — atât de numeroasă încât e în minoritate față de naționalități.

3. Ungurii, în patriotismul lor atât de trimbițat, nu se sfiesc să facă apel la »mirarea« presei europene, împotriva monarhiei.

4. Ungurii își dau seama că dacă starea de lucruri actuală va continua ea va pune în primejdie prestigiul și puterea monarhiei, căci aceasta nu va mai putea avea nici o greutate în balanța internațională — și totuși luptă cu disperare ca să menție această primejdioasă stare de lucruri.

Toate acestea trebuie înregistrate, ca documente vii și elocvente pentru ceasul răspunderilor, care nu mai poate întârzia.

Luptele naționale în Austria.

Luptele naționale din Austria nu se liniștesc. Tratatul dintre cehi și germani pentru deschiderea dietei boeme nu au adus nici un rezultat. În dieta asta cehii având majoritatea, germanii au pus unele condițiuni de concesiuni amenințând în caz contrar cu obstrucție. Obstrucția germană din dieta dela Praga va avea ca represalie, urmarea inevitabilă că cehii vor începe obstrucție în camera din Viena, unde ei sunt mai puțin numeroși decât germanii. Astfel dacă lucrurile se vor netezi în dieta boemă, atunci și Reichsrat-ul va putea lucra, în caz contrar, Reichsrat-ul va fi osândit la inacțiune.

În chipul acesta una e strâns imănțuită de alta și situația în dieta boemă e *punctum saliens* în politica austriacă dela care atârână pacea sau războiul politic al statului austriac. Până acum guvernul nu a reușit să ducă tratativele la un capăt și tratativele celor două tabere cehii și boemii zădărnicesc și mersul lucrurilor în Reichsrat.

În Istria este lupta națională dintre italienii și slovacii care produce mereu încurcături. Guvernul austriac favorizează în lupta asta slovenii, căci socotesc că italienii sunt un element primejdios statului prin năzuințele lor iredentiste. Ei ajută ținta politică a slovenilor cari locuiesc la țară printr-o muncă națională organizată și conștientă și-au pus ca scop cucerirea orașelor italiene: Triestul, Capo d'Istria, Gorizia etc. Între măsurile de slovenizare a acestor orașe e și mutarea claselor divizionare slovenești ale școlilor normale din Capo d'Istria la Gorizia. Italianii din Gorizia văd cu drept cuvânt o măsură de slavizare a orașului în această manevră a guvernului și au protestat cu toată tăria, trimițând mai multe deputațiuni la guvernul Istriei cerând revocarea măsurii. Guvernul nu cedează și a inscenat în schimb o mulțime de adunări de protestare slovenești împotriva italianilor. Dieta din Triest a hotărât să protesteze împotriva măsurii de slovenizare a guvernului și italienii orașului Triest, radicalii și liberalii au ținut la Politeama Russetti o întrunire de protestare. Mișcarea nu încetă ci e dimpotrivă în creștere continuă. Ea se va agrava prin cererea necontenit înoită a italienilor de a se înființa o universitate italiană la Triest, pe când slovenii protestează spunând că Triestul are și o puternică minoritate slovenească. În schimb ei cer o universitate slovenă la Leibach.

Cum se vede viața politică a Austriei e plină de viitoare conflicte politice.

Situațiunea poporațiunii românești din Alba-Iulia.

Reproducem din »Thalia Română« foaia ocazională, edată cu prilejul adunării generale din Alba-Iulia a »Societății pentru fondul de teatru român«, articolul dela vale, care dă un fidel tablou asupra situației românilor din acea localitate.

Din întreaga populație de 12 mii a orașului, elementul românesc face a 3-a parte, cu 4 parohii și tot atâtea biserici egal distribuite; — în oraș o biserică gr.-or., în Lipoveni gr.-cat., tot așa și în suburbiul Maieri. Ai noștri să ocupe cu economia câmpului, o parte mare sunt zidari, cărăuși, maeștri pantofari și cismari, și câțiva de alte profesii.

Din cauza împărțirii nefaste în atâtea parohii, elementul românesc nu se poate concentra și prin această dismembrare pierde foarte mult din avantajul ce-l are ca o majoritate relativă, căci nici barem pe terenul școlar nu s'a putut ajunge la o concentrare, rămânând fieștecă parohie cu școala sa, susținută cu atâtea greutăți! Mulți copii de român cercetează școala primară de stat, unde numai cei de legea gr.-or. își au învățământul religioasă în limba românească, pe câtă vreme cei de confesiunea gr. cat. atât în școlile elementare cât și în gimnaziu, se instruzionează de către cateheți rom. catolici și cercetează biserica papistașă spre marea pigubă a națiunii și spre pierderea școlariilor, instrăinați prin aceasta cu totul de legea românească și de datinile cultului strămoșesc!

Până înainte ca vre-o 30 de ani, în suburbiul Lipoveni nu se pomeneau locuitori jidani, cari de baștină, ca clienți ai episcopului romano-catolic, erau concentrați în 2 străzi. De atunci încolo nu numai în centrul orașului au acaparat casele mai ales dela unguri, dar chiar și în suburbiul au cuprins teren, cumpărând locuri de casă și așezându-se între locuitorii români, — celace înseamnă nu numai o pierdere, ci de a dreptul un mare pericol pentru elementul românesc, care devine din ce în ce tot mai strămtorat de străini care subjugă și încearcă a-l anihila, așa cât elementul românesc abia se găsește în reprezentanța urbană, cu toate că avem vre-o 160 de alegători.

Față cu stările aci arătate, când pe vremuri, în magistratul urban erau trei posturi de frunte ocupate de români, când aveam limba românească întrebuințată ca limba protocolară și folosită până la 1878, — trebuie să constatăm o mare scădere în vigoarea elementului românesc, și aceasta, durere, mai ales din cauza neglijenței și nepăsării românilor!

Avem un institut de credit, care însă pentru elementul românesc din acest oraș nu înseamnă o putere națională, căci el nu și-a împlinit încă întreaga datorință față de cultura și poporul românesc, fiind o instituție cu un cerc de vederi prea înguste pentru vremile în cari trăim.

Unica Societate a plugavilor și meseriașilor români din localitate, încă nu este ocrotită de ajuns din partea paznicilor intereselor naționale.

Ar mai fi a se aminti biblioteca bisericeii gr. or. din oraș, dacă de mulți ani nu ar fi substrasă din folosința publicului, stând închisă ca o cenușotcă.

Cu toată asurătatea de a putea cerceta școli mai înalte, poporațiunea română locală nu și aplică tineretul la studii, că cea mai mare parte să mulțumește cu puțină învățatură din școala populară, aplicându-se la lucrul de economie rurală sau la vre-o măestrie.

Este timpul suprem, ca intelectualii români să înceapă o lucrare serioasă și solidară, pentru a pune la cale îndreptarea inomis necesară, căci o mare parte dintre românii noștri din Alba-Iulia, sunt înscriși la societatea socialiștilor, a căror porniri numai întârirea naționalismului nu o servesc.

Ne putem lăuda cu o singură societate de înmormântare cu peste 400 de membri; ne lipsește însă o societate pentru asigurarea vitelor.

Deci celor cu durere de neam le stă în față o muncă enormă de îndreptare a stărilor locale triste!...

Argus.

Scrisoare din București.

«Lumea» din capitală. Limba franceză. Viața socială. Teatre și concerte.

— Dels corespondentul nostru. —

București, în Septembrie.

Câți din frații noștri de peste Carpați vor fi cunoscând capitala regatului român? Nu-i vorbă acum tot mai mulți din ei trec pe aici și caută să o cunoască, fie și numai în mod superficial prin vre-o câteva preumblări pe stradele principale ale orașului. Cu toate aceste numărul acestora, care au ajuns să și facă un tablou adevărat despre centrul culturii românești, va fi foarte redus. Bucureștii nici ca oraș, nici ca capitală nu să pot asemăna cu altul. Aplicând măsura capitalelor apusene o găsim prea largă, iar cea a capitalelor orientale este prea strâmtă. Noi am întrecut cu mult atât pe bulgari cât și pe sârbi, însă nu ne am putut avânta ca să ne punem alături de capitalele statelor celor mari, dar suntem pe drum a ne »europenisa« în toate privințele. Și o facem aceasta cu neastâmpărul, care caracterizează întreaga noastră viață publică.

Dovadă că arangiamentul capitalei noastre a ajuns până la un grad oare-care de complectare este, că Bucureștii au început să devină și pentru străini un punct de atracțiune și noi putem primi vizite. Nimeni nu și deschide casa s'a pentru alții înainte de a se fi așezat cu toate la locul lor.

Bucureștii propriu zis, adică »lumea«, care dă tonul, este foarte mic și vre-o câteva serate, primiri sau recepțiuni sunt suficiente pentru a o cunoaște toată. Ea are un caracter pronunțat boeresc-francez. Modul de a vedea al boerului, care e o figură cu desăvârșire orientală, combinat cu firea fermăcătoare a francezului complectant, politicos și elegant dă un product particular, care e specific societății bucureștene. Nici că s'ar putea ca această societate să viețuiască în altă limbă decât în cea franceză. Fiecare, cu deosebire partea frumoasă din societate, simte ca și o genă, ca ceva străin, ca o nepotriveală când din orice cauze este impusă în societate conversația românească. Sunt teme, cari pot fi discutate numai în limba franceză și sunt situațiuni cari nu pot fi lămurite în limba românească. Societatea de astăzi nu mai este firește alcătuită numai din familii boeresști, cari sunt puține la număr, ci în ea intră și familiile burgheze cu aspirațiuni sociale, câte un flu de țaran ajuns prin hărnicia sa proprie sau prin protecțiune la o pozițiune, intră și familii de alte naționalități dacă au o situațiune cel puțin materială. Toate aceste, clasate cu consimțământul lor ca mai inferioare se străduiesc a se conforma în toate privințele celor »superioare«, conversează în adins și cu predilecțiune franțuzește, fie și mai prost, dacă nu din altă cauză, pentru a nu fi taxate jos de tot și a nu fi privite cam peste umăr.

Spiritul acesta al societății bucureștene își trimite razele sale până în familiile, care nu mai fac parte din »societate«, ba până în »mahalale« de odinioară ale orașului. Dacă nu altceva un »mercic

RETAY și BENEDEK

atelier artistic pentru obiecte bisericești
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericești, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericilor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

sau un »bonjour« — cuvinte, cari s'au încetățenit aproape în limba românească — denotă că »cultura« a trecut și pe acolo, fie și numai în fuga mare.

Și formele, în care se mișcă societatea bună a Bucureștilor sunt luate dela Paris. Dimineața, care își întinde regimul ei până pela orele 11, este dedicată intimității casei; numai rude și amici foarte de aproape și în cazuri urgente să întâlnesc până la această oră din zi pentru a schimba vr'o câteva vorbe grăbite. Toaleta îngrijită a domnilor să termină de regulă până la orele 11 și »dejunul«, precum se numește mâncarea frugală servită, este curând absolvit. Damele firește nu pot să-și termine așa în grabă toaleta și deabia pela orele 4 ele sunt vizibile pentru altă lume. După dejun domniile părăsesc casa și își văd de treabă, dacă au, și damele pornesc după orele 4 la târguiești, vizite, preumblări etc. Fiecare casă își are zile anumite — jour fix — când primesc vizite și toți amicii și cunoscuții în socoteală de acest calendar social și-l respectează cu multă conștiințioasă. Obosiți de ostenele zilei la ora 8 seara familia, sportată cu vre-un amic doi se concentrează la masă — mâncarea principală a zilei.

La ora 9 seara se începe partea desfătorilor: teatru, concerte, baluri, serate, jocuri de cărți și alte deasemenea. Numai o oră sau două după miezul nopții »societatea« se retrage. Asemănând viața Parisului cu cea a Bucureștilor se vor găsi firește cu toate că formele sunt identice, și mari deosebiri, mai ales în cece privește spiritul ei. Acesta se copiază mai anevoie. Conversația în saloanele din București se învârtă mai ales în jurul chestiunilor politice de partid ale zilei. Damele nu numai că hrănesc viu această conversație, ci caută adeseori a da o direcțiune în deslegarea chestiunilor. În legătură cu aceste se cern cu sită deasă și raporturile sociale ale familiilor absente, cu deosebire celor adversare în politica de partid. Astfel în orele de desfătare ale societății se cultivă foarte mult spiritul de partid, se strâng rândurile proprii și se sporește abizul între »ai noștri« și adversari. Jocul de cărți, la care iau parte și dame, concentrează puterile intelectuale în altă direcție, și permite participanților se uite pentru vr'o câteva ore năcăzurile vieții. Saloane, care ar întruni în mod incidental sau mai mult sau mai puțin regulat literați și artiști, în București nu există. Scriitorii stau afară de acest vârtegiu social, iar artiștii muzicali intră în el numai solitari cu scopul anumit a-și prezenta arta lor. Familiile fără saloane simplifică mult din formele parisiene dar au și ele tendința a se apropia de ele pe cât este cu putință.

Teatrele și concertele sunt căutate mai mult de cercurile sociale mai inferioare decât de cele mai superioare. Teatrul național, singurul cu un repertoriu regulat, se luptă încă cu multe greutăți interne. Cu toate aceste el știe, cel puțin din când în când, să atragă publicul și să mențină interesul general și pentru o piesă anumită, fie pentru un period întreg. Publicul pentru concerte este în mare parte străin, îndeosebi german și ovreiesc. Sala Ateneului îl cuprinde pe tot chiar și la ocazii, unde o celebritate europeană determină și cercuri altcum nepăsătoare față cu arta la cercetarea concertului. Dorul de muzică este satisfăcut în mod mai convenabil publicului prin orchestre mici în decursul mesei. Tot asemenea și teatrele improvizate vara prin grădini

par a mulțumi mai ușor publicul. Cu toate că în timpul verii »lumea« din București lipsește, se susțin cu deplin succes vre-o patru cinci asemenea teatre de vară.

Succesul maestrului Delavrancea.

Citirea piesei »Viforul«.

Stagiunea Teatrului Național din București — primenit cu nou repertoriu de piese — se va începe în 25 Septembrie cu »Apus de soare« de Delavrancea și promite a fi una dintre cele mai strălucite din câte a avut până acum teatrul românesc, care scăpat de subt jugul unei direcțiuni, ce uitase la ce trebuie să servească un Teatru Național în București, își va deschide porțile pentru arta românească și de nou va învia crezul amorțit, că la noi românii ar putea exista o literatură și o artă dramatică. Repertoriul acestei stagiuni pe lângă splendida piesă din trilogia d-lui Delavrancea și puternica dramă *Pământul*, de Polizu-Micșunești, va mai aduce și o nouă piesă *Noaptea învierii* de Dinu Ramură, liricul cunoscut nouă ardelenilor, din poeziile apărute în coloanele »Lucașului«, și a altă piesă originală, *Filozoful*, de E. Gârleanu. Pe lângă aceasta o mulțime de alte piese originale și traduse de cei mai buni scriitori.

Duminea trecută s'a cetit în foaierea Teatrului național piesa »Viforul« de Delavrancea. Vestea despre admirabila piesă a maestrului să lăfise deja de mai înainte și stîrnise o mare curiozitate printre artiștii cari se înfățișaseră în număr foarte frumos în localul de repetiții al teatrului. Toți erau dornici să asculte o piesă românească bună, — ei pe cari o direcțiune vitrigă și o serie de autori, străini suflătește de tot ce aparține neamului ca bun și frumos, îi făcuse să dispere în credința că și pentru noi ar putea să existe artă românească.

În scaunele și fotoliurile, rânduie în jurul foaierei sunt așezați tot felul de artiști și scriitori, probabil și acei căror se va destina vre un rol din »Viforul«. Între aceștia e și d-na Bărsan, care la reprezentația din primăvară a piesei »Apus de soare« crețase așa de frumos rolul Oanei, cred că tot d-nei Bărsan i-se va încredința și rolul femeiei ajunsă la maturitate și în urma cruzimei și sfortărilor lor copilărești ale urmașului marelui Voivod, la nebunie; e aicea și domnișoara Tina Barbu cu figura ei tristă, tragică, menită să intrupe răsunarea d-nei Tana soția lui Ștefăniță Vodă, și printre toți aceștia apare statura înaltă impunătoare a lui Nottara, neînduplecat și mândru înlocmai ca vechiul și bătrânul Hatman Luca Arbure, pe care nu-l pleacă cruzimile și neîndurarea lui Ștefăniță. Între cei mai tineri se vede Liciu și Soreanu — între aceștia se va împărși rolul lui Ștefăniță —, apoi Gusty, mare meșter în scenărie, Petrescu, Studza, Toneanu și ceilalți invitați. Numai d-na Romanescu lipsea încă, peste puțină vreme însă apare și ea cu zimbetul împietrit pe buze, cu fruntea inteligentă încunjurată de podoaba părului alb, strălucitor.

Era obicei ca la orice cetire a pieselor noi ce se făcea în teatru să aziste și d-na Romanescu și auzind despre măreția piesei lui Delavrancea, venise și de astădată. Vine și d-nul Delavrancea. Când să înceapă cetirea apare Brezeanu, alintatul Bucureștilor, și un hohot isbucnește văzându-l cum umblă buimac să-și găsească undeva loc pentru pălărie.

Ștefăniță Vodă, fiul lui Ștefan cel Mare, un băiețuș finăr, de mic aplicat spre păcate și fără-

delegi, e o fire rea și crudă, mincinoasă, și pervers, păstrează o ură de moarte pentru tot ce amintește strălucirea așezămintelor vechi și a tatălui său. E viforul năpraznic ce vrea să gonească și cea din urmă rază de lumină a soarelui ce-a apus.

Acest conflict între cele două elemente notorii e fixat cu o putere sufletească incomparabilă și în jurul acestel figuri singuratice se grupează altele, toate vii, toate sugestive, toate în funcțiune și legătura dintre ele, țesătura generală a piesei tradează o dibăcie tehnică foarte subtilă, lucru care lipsia în cea dintâi dramă, »Apus de soare«.

Ștefăniță Vodă e una dintre cele mai perfecte figuri artistice din repertoriul tragicului universal. Mic de suflet, fără nici o calitate, poartă de formă numele lui Ștefan și îl imitează întru toate, până și păcatele lui, uitând că la acoperirea acestora trebuie un plus de fapte bune, pentru ca să le facă să dispară. Vrea să fie mare ca el, și e tiran când se crede războinic, mișel când se crede diplomat. Omoară pe toți oamenii vrednici din jurul său, ca nu cumva să se aleagă cineva mai bun ca el și pe urmă când vede că toată munca lui de a fi mare e zadarnică, vrea să si-lească lumea să creadă că nici Ștefan-cel-Mare n'a fost mare.

În această piesă sunt scene de un adevărat clasicism și putere de uriaș, în genere limba întrece pe cea a oricărei dintre produsele de până aci a maestrului. E o adevărată minune piesa aceasta, cum nu s'a mai scris alta în limba noastră.

»Viforul« la dorința maestrului se va reprezenta în Noembrie. Impresia generală e că această piesă va ajunge cel mai mare număr de reprezentații, posibil la noi.

Demisia guvernului.

Audiența dlui Wekerle.

Cu demisia guvernului se dă frâu slobod hărțuierilor dintre partidele ungurești și mult sbuciumata criză intră într'un stadiu și mai înăspriț. S'a sfârșit orice nădejde de a se mai putea trăgăna prin viclenii și uneltiri meschine îndeplinirea angajamentelor luate în compromis cu Coroana și ori cine va fi urmașul lui Wekerle, — în cazul că acesta nu va fi reținut locului până va îndeplini punctele din compromis, — problema reformei electorale trebuie rezolvită.

În desfășurarea de mai departe a crizei, vor avea cuvânt și deputații naționaliști. Pentru a stabili un plan de luptă ei se vor întruni în conferință în ziua deschiderii camerei.

Consfătuirea deputaților naționaliști.

D. Dr. Teodor Mihali roagă cu toată instința pe d-nii deputați să se prezinte în număr complet la conferința ce va avea loc în Budapesta, Marți, în 28 l. c.

Interpeleția d-lui Maniu.

Din loc competent avem informație, că d. Dr. Iuliu Maniu va interpela pe ministrul Apponyi, în chestia conflictului religios, în cea dintâi ședință a camerei.

Guvernul cere să fie desărcinat.

Din sursă inițiată ni-se anunță: Ministrul în consiliul de ieri au luat *unanim* hotărîrea să demisioneze. Wekerle va pleca la Viena probabil încă în cursul zilei de azi, și mâine, Vineri, se va înfățișa în audiență

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

la monarchul. Ministrul președinte va raporta Majestății Sale despre consiliul de ieri și va prezenta demisia cabinetului său. Wekerle va declara Majestății Sale că nu va mai primi sub nici o condiție conducerea afacerilor și va cere desărcinarea numai decât a cabinetului său.

Demisia — opera lui Justh.

In cercurile kossuthiste se dă ca sigur că demisia guvernului e opera lui Justh.

Cu ocazia unei consfătuiri intime dela Tornea, s'a luat adecă hotărârea, că, în cazul dacă ministrul Kossuth va aproba proiectul de rezolvire al lui Wekerle, Justh dimpreună cu toți aderenții băncii va trece în opoziție și deja în cea dintâi ședință a camerei vor provoca o hotărâre în chestiunea băncii naționale ungare. Kossuth, temându-se de consecințele unei astfel de campanii, a declarat în consiliul de ieri că nu aprobă nici decum proiectul lui Wekerle.

Ședința din 28 Sept.

În 28 Septembrie camera se va întruni în cea dintâi ședință, după lungile vacanțe parlamentare. Ședința aceasta, după cât se prevede, va fi viforoasă. Partizanii lui Justh, Holló și Batthyány vor face aspre invinuirii lui Wekerle pentru atitudinea nepatriotică, prin care a creiat atâtea anevoințe băncii naționale ungare. Se vor rosti mai multe interpelațiuni în chestiune și se va provoca o hotărâre a camerei.

Îndeplinirea compromisiului.

Din Viena ni-se scrie: Părerea cercurilor politice de aici e, că monarchul va numi mâine, Vineri, din nou pe Wekerle și va pretinde categoric, ca guvernul coaliționist să nu se depărteze până nu va îndeplini compromisiul.

Consiliu de miniștri.

După audiența sa de mâine, Wekerle se va înapoia numai decât la Budapesta și va convoca fără întârziere un consiliu de miniștri. În acest consiliu, care va premerge conferențelor cluburilor, Wekerle va comunica colegilor săi rezultatul audienței sale.

D. Lukács la Baden.

D. Lukács a sosit ieri cu familia sa la Baden, în apropiere de Viena, unde va sta mai multe zile. Călătoria dlui Lukács impacientează mult cercurile din Budapesta.

Congresul ziariștilor.

Congresul ziariștilor în acest an s'a ținut la Londra, unde au avut parte de cea mai splendidă primire. Societatea britanică internațională a ziariștilor, a dat în onoarea trimișilor Ligei ziariștilor un banchet, la care a luat parte high-liful Londrei, peste șasă sute de persoane. În fruntea mesei era maiorul *Gratwicke*, la dreapta lui ministrul de externe Grey și la stânga președintele Ligei internaționale a ziariștilor, Wilhelm Singer, care e totodată și șefredactorul ziarului *Neues Wiener Tageblatt*. Ministrul de externe, după ce a tostat pentru regele, a vorbit pentru ziariști:

Astăzi presa, a zis ministrul, e o parte a vieții publice, și ca atare indispensabilă pentru oamenii politici cari ar trebui să țină la prietenia ei, căci fără ea nu există publicitate și puterea ei crește mereu.

Amândouă, atât politica cât și ziaristica, ar trebui să aibă un singur scop; direcționarea intereselor naționale, deși e foarte greu ziaristicii să țină în armonie datorința de patriotism cu cultivarea intereselor internaționale.

Între state și națiuni obvin de multeori controverse de interese, cari nu le poți încunja, și aci e chemată presa ca să caute tonul potrivit pentru înlăturarea conflictului. Părerea presei are în diferite țări, mare însemnătate în regularea intereselor naționale.

Orice conflict își pierde însemnătatea, dacă presa vrea să fie nu un factor separatist, ci unitar, ajutând prin aceasta interesele comune ale omeniei. Ministrul și-a încheiat vorbirea ridicând paharul pentru presă și președintele ei.

Din partea presei a răspuns d. Singer, care a aclamat Anglia și pe ministrul de externe.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 23 Septembrie n. 1909.

— **Adunarea generală a secției Astra-Timișoara.** În senzul §-ului 41 din statute, convocăm adunarea generală a secției »Timișoara« a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român pe ziua de 3 Octombrie 1909 st. n. la 4 ore după amiază, în comuna Săn-Mihailul-român. Obiectele adunării: 1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Raportul anual al comitetului. 3. Cenzurarea socoților. 4. Disertațiune despre: Greșelile morale și culturale ale țaranului român. 5. Stabilirea bugetului pe anul viitor. 6. Pertractarea eventualelor propuneri. Timișoara în 20 Septembrie 1909. *Comitetul despărțământului.*

— **Erata.** În schița »Sărutarea« de d. Horea Petra-Petrescu (nr. 189) s'au strecurat două greșeli, cari schimbă înțelesul cu desăvârșire. Coloana a 5-a, rândul al 6-lea de jos, e a se citi, »după ce-și va fi sondat clienta cu discreție« și nu »discuție«, iar coloana a 6-a, rândul al 4-lea de jos: »N'am îndrăznit«, în loc de »Ne-am îndrăznit«, ceea ce e nonsenz.

— **Noul episcop catolic al Orăzii-mari** va fi numit episcopul Dr. László József de Tinin unul din oamenii intimi ai A. S. I. arhiducelui Francisc Ferdinand, moștenitorul tronului.

— **Inmormântarea unui preot.** Luni 13 Septembrie a fost înmormântat în Gașa preotul Nicolae Drăganca. Inmormântarea celui ce a decedat în vârsta de 51 de ani a fost oficiată în mod solemn de 18 preoți din satele învecinate, între cari protopopul M. Lucuța al Șiriei și doi preoți din tractul Zărandului.

— **Alexander Strakosch.** A murit dăunăzi în Viena unul din cei mai buni maeștri ai declamației germane, Alexander Strakosch. Cu ocazia morții lui Strakosch, ziarele vieneze, spre a scoate în relief meritele lui ca profesor, citează ca exemplu pe iubita noastră tragediană *Agata Bărsescu*. Aceasta ocupă un loc de onoare printre elevii defunctului.

E o mare bucurie pentru noi că după atâția ani de când Bărsescu a părăsit Viena, oamenii competenți de acolo — ca și publicul, de altfel — n'au uitat-o și se mândresc că unul de al lor a contribuit la dezvoltarea unui asemenea talent românesc.

x **ACHILLES.** Dacă vă asudă p'cioarele cumpărați o sticlă de »Achilles«, care oprește orice asudare și depărtează mirosul greu de picioare. Întrebuințarea este simplă, modul de întrebuințare se aceluși la fiecare comandă. Se poate căpăta, dela preparatorul: Dobay Kálmán, droguist în Bichșciaba (Békéscsaba). Magazin principal în Arad: Drogueria lui Nestor Hanzu; în Budapesta: Farmacia lui Török József Király u. 12 și Andrassy-út 26. Prețul 1 cor.

— **În atenținea Dlor preoți-caticeți!** Cărți de religie aprobate: »Istoriografie Biblice« (ilustrate) și »Michul Catechizm« pentru școlile populare de Pr. D. Voniga, se pot procura la »Librăria Diecezană« (Arad) la »Librăria Polatsek« (Temesvár) și la autor în Gyirok' — Rabat cuvenit!

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi,** săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Crème de obraji, cosmeticiuri, spongii și instrumente de gumă. Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.

Economie.

Piața de bucate din Aradul-nou.

21 Septembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1500 mm.	13.——13 70
cucuruz 100 mm.	7 20—
orz 100 mm.	6 70—6 80
ovăș 200 mm.	6 90—6 —
secară 150 mm.	9.——9 10

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 21 Septembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 k'gr. a fost următorul:

Gru nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 k'g
Din comitatul Albei — — —	28 » 15—28 » 60 »
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »
Secară de calitate I. — — —	19 » 50—19 » 65 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 30—19 » 50 »
Orzul de nutreț, calitate I.	15 » 20—15 » 60 »
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 50—15 » 80 »
Ovăs de calitate a II. — — —	15 » ——15 » 40 »
Cucuruz — — — — —	15 » 50—15 » 70 »
Bănățânesc — — — — —	28 » 55—28 » 95 »
De Bacica — — — — —	28 » 55—28 » 95 »

BIBLIOGRAFII.

»Biblioteca pentru toți«. De data aceasta se dă la iveală un »Curs practic de lucru manual« alcătuit de învățătorul Fl. Ilioaș. Volumul acesta de aproape 180 de pagini, e însoțit de 162 bine reușite figuri explicative. Cu publicarea lui s'a adus un real serviciu școlii și populației în general. Cei ce predau și cei ce se ocupă cu lucrul manual, vor găsi în cursul acesta o călăuză sigură în tot ceea ce privește descrierea tehnică a celor mai principale specialități ale lucrului manual, cu indicarea uneltelor, materialelor și procedeelelor celor mai raționale.

Poșta administrației.

Gheorghe Bala, Vârșand. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Simeon Muntean, Murani. Am primit 2 cor. abon. până la 1 Iulie 1909.

St. O. Lipova. Lozurile d-tale n'au ieșit.

Dr. A. F. Bălgard. 13 cor. aveți încă de plătit în abonament până la finea anului.

Ion Puteiu. Covăsinț. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons

Apa mi-aeră: **Phönix din Buziaș**

învieorează, vindecă. La boalele de rinichi și bășică, la boalele de aprindere învechite a rinichilor, contra formării pietrii și nisipului în bășica urinului, la boalele acute de laringe și de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici. —

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherceg-ut 11.

Anunț.

Cine dorește să economiseze cu iepuri de casă de soi curat argințiu, sau de soi comun să se adreseze la subscrierul și va primi pe lângă prețuri moderate.

George Marc,

grădinar domeniul.

în Iltyó, cott. Aradului.

Loc deschis.*)

Răspuns la „Locul deschis“ din Nr. 180 c.

Părintele T. Bugariu, preot militar în Timișoara prin Nr. 180 al »Tribunei« la »Loc deschis« mă îndatorează la un răspuns în chestia »Reflexiunilor« mele referitoare la Sentinela D-sale, cari reflexiuni se publică în »Sfaturi poporului«.

Ce să deduc și din această îndatorire alta, decât aceea că D-sa nu mi-ar permite să reflectez asupra opului D-sale, pentru că aș fi prea neorientat și mic față de divina »Sentinelă«.

Plăcut ofert într'adevăr îmi ofere părintele Bugariu, dar cu puțin folos. Ca să nu mi-se impute că vorbesc dela oameni, ci să vadă oricine că ceea ce zic e dela D-zeu prin prevedință din Sentinela, să dovedesc această aserțiune a mea iar cu dovezi din »Sentinela«.

Di B. condamnă într'un loc din »Introducerea« »Sentinei« pe toți profesorii de cântare, corifeii și cântăreții bisericești contemporani, chiar și pe arhierii, zicând, că »unicul interpretor și adevărat cântăreț bisericesc este numai I. P. S. Sa Metropolitul actual«.

Mă cuprinde acum mirarea, că oare cum va putea aceea comisiune dela Arad să dea diplomă cuiva pentruca respectivul diplomat să poată face reflexiuni Sentinei, care stă mai presus de orice cântăreț și corifeu?! Acea comisiune, de bună seamă, mă va cualifica acum mai favorabil ca și cu ocaziunea examenului de cualificație al meu, căci acum pe lângă aceea seacă teorie m-am mai câștigat și puțină praxă cu alte vederi. Și nu m'ar putea cualifica pentru »Sentinela«, fiindcă însăși comisiunea cu toți corifeii ei nu e în stare a sta de vorbă cu Di B. D-sa declară că »e în stare a întimpina chiar și furia infernului« cu »Sentinela«.

Drept aceea dela Arad ne-am întoarce drămboițați, ca dela Caransebeș, când cu ocaziunea cenzurării irmoaselor S. Sale, zicând: că și această comisie nu a înțeles divinitatea Sentinei.

Eu aș fi de părerea să mergem la Sibiu la I. P. S. Sa Metropolitul, care singur să formeze acea comisiune dorită, că doară numai I. P. S. Sa e cântăreț adevărat înaintea Dlui B.! Numai el singur ar putea descoperi în mine calitățile intrupate și în »Sentinela«, dacă sunt, prin cari m'ar declara de vrednic sau nevrednic de a reflecta »Sentinei«!

Cred însă că și dela această comisie ne vom reîntoarce ca și dela Arad și Caransebeș, căci I. P. S. Sa, când îi voi cânta sentinela »din doască în doască«, va întreba pe Di B. că ce voiește mai mult?! Că ce scop are aceea comisiune, nu înțeleg. Poate că așteaptă dela mine să-i cânt pe din afară toată »Sentinela« fără nici o iotă de abatere, cum a pretins-o aceasta dela Di Petrescu prof. în Caransebeș cu ocaziunea cenzurării irmoaselor.

Șoadă treabă! E ca și când ai pretinde dela Di Maiorescu, Chendi și a. să reciteze din cuvânt în cuvânt toate operele criticate de dânșil. Altă intențiune nu pot presupune.

Măcar de ași și și întreagă Sentinela pe din afară și dacă pătrundere în spiritul cântării bisericești n'aș avea, atunci ași fi primit Sentinela așa precum să prezintă cu toate laudele și bunătățile presupuse într'ansa. Dar fiindcă îmi este dat să trăiesc mai mult între cântări și cu cântări bisericești, și fiindcă și eu sunt o ființă cu simțuri omenești, ce mă leagă cu D-zeu, mi-am luat îndrăzneala de a-mi spune și eu neînsemnatele mele observații referitoare la cântarea bisericească pe baza mult lăudatelor »Sentinei«.

Dreptul de a vegeta și eu în lume nu mi-l poate lua nimeni. Drept aceea să fim îngăduitori până la sfârșitul Reflexiunilor din »Sfatul poporului«. Cer Dlui B. puțină grație până atunci, când îi dau voie să apuce securea, toporul și să tragă și în mine neputinciosul, ca și »în toți profesorii și corifeii de muzică«, »cari până acum n'au cutezat a-i reflecta«, »și poate nici nu vor cuteza (?), precum spune într'o epistolă către Inv. I. Bogdan din lam.

Mie nu-mi va sta rău aceea condamnare teribilă, fiindcă nu mă asemăn nici măcar unui cât de slab corifeu de muzică, dar să mă mai asemăn cu părintele B. care până azi e cel dintâi pricepător muzical! (?)

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacția nu ia răspundabilitatea.

Bine zice dl Iorga: »Ciudat lucru și acesta, că în zilele noastre sunt oameni, cari să pricep singuri în artă: adevăc în meșteșug și în frumseță! La grecii cei vechi arta era doar avere a neamului întreg!

Berliște.

Romul Popa
preot.

Medic român în Carlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena consultează în **Karlsbad** „Haus Amethyst“.

Un candidat de avocat român

— cu praxă —

afllă aplicare momentană. Doritorii să se adreseze la cancelaria avocatului

Dr. Romul Velici, Arad.

A N U N Ţ.

Dela 1 Octomvrie n. a. c. poate afla aplicație în cancelaria mea advocațială un **candidat de avocat**; deci rog pe reflectanți să mă avizeze comunicându-mi de odată, ce pretenziune formează cu privire la salariul lunar.

Nagszentmiklos, la 3/15 Sept. 1909.

Dr. Nestor Oprean,
advocat.

A n u n ț.

În comitatul Aradului sunt de dat în arândă **800 jughăre de pământ, pășune.** Din care 300 jughăre sunt foarte acomodate pentru birici și 500 jughăre pentru oi.

Doritorii de a-l arândă să se adreseze la Administrația ziarului »Tribuna« Arad.

A N U N Ţ.

Se află de vânzare

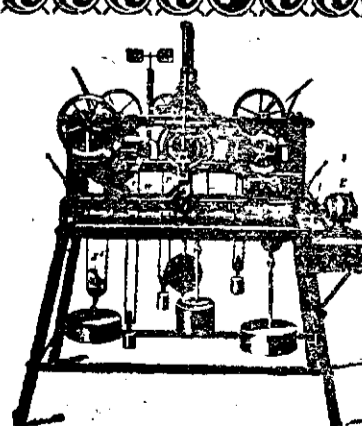
un motor de gaz

cu putere de 2 PH. și cu transmisiune. Motorul e folosit de 2 ani, dar funcționează foarte bine. — Doritorii să se adreseze la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria
aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR
— turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în —
BAJA (BACICA).

Recomandă indeosebi cele mai perfecte : **CIASURI de TURN** pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă nouă de tot și înpre lucrare solidă. Afară de aceia atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a on. comitete bisericești asupra **MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.** Pregătește clopote în reînnoiesc și repară clopote vechi; ciasurile de turn pe lângă chezășie. — Onor. comitete, plebanile și curatorii primesc avant. de aplăți în rate. **BUDGET GRATIS.**

Un „COMMIS“ român

Inteligență cu dexteritate deplină în bransa **băcăniă și delicatese**, cu cunoștința perfectă și a limbelor germane și maghiare — se angajează imediat sub condițiuni favorabile la firma

N. Onițiu,
băcănie și delicatese
Sibiu (Nagyszeben).

Vin veritabil de Pauliș

cam 80 de hectolitri, vin vechiu alb și roșu, din viia proprie, se află spre vânzare la **Emilia Giuchici, în Lipova** (Lippa în cott. Timișorii) Uri-utca.

A n u n ț.

Pământ arător pentru 30 de familii e de dat spre folosință, cu câștig de jumătate (în parte). Fiecare arândaș poate să-și zidească și locuința din văiug. Se poate lua în folosință pe 1—2 ani de probă și și pe 10—15 ani.

Doritorii de a lua în folosință acest pământ să se adreseze pentru informațiuni la Administrația ziarului »Tribuna« în Arad, strada Deák Ferencz 20.

A V I S !

Pentru o ospătărie din provincie se caută un **ospătar**, pe lângă procente. Se pretinde să aibă cuină bună. Adresa la administrație.

A N U N Ţ.

Aduc la cunoștința Onor. public românesc, că am de vândut dela **50 litre în sus, vin foarte bun**, din următoarele soiuri:

- Vin bătrân din 1907 litra cu 48 fl.
 - Vin Risling din 1908 litra cu 45 fl.
 - Vin Risling și Rouse litra cu 42 fl.
 - Vin Risling și Mustafer mestecat cu 40 fl.
- Dela 10 Oct. încolo voi avea de vândut și **must și vin nou.**

În caz de lipsă împrumut și butoaie.

Cu sfimă:

Petru Benea,
proprietar de vii, Șiria (Vilagos).

Cornel N. Demeter, apotecar, Szászváros.

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronospori, la stropirea viilor. Nedeasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“ ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“ ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fiețecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 10 pachete trimite francat.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a (dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu se ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceace înseamnă pierdere din putere. — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“ ul e deja de 8 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 50 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor.

Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcările păduchilor, prin care mănăcările sunt reținute în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — cărcia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri.

Cine vooeste a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț se capătă și pentru rachiu de prune, șiiboviță, borovicka, de drojdie, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la

CORNEL N. DEMETER, apotecar, Szászváros, Piața școalei 38.

Bandage de hernie Bandage abdominale, bandage de buric în toate calitățile după măsură. —

Irigatoare montate complet în diferite execuții dela 3 coroane în sus. —

Instrumente de gumă și beșică de pește — prezervative pentru domni duzina 2—12 cor. —

Pessari prezervative pentru dame (după prescriere medicală, dela 2 cor. în sus. —

Mare depozit de instrumente medicale, optice și bandage.

PAPP GYÖRGY
depozit de instrumente medicale în Ardeal
Ciuș (Koloșvár) Mátyás Király tér 5.

Fondată la 1840.

Werner
fabrică de plane, pianine și cimbale, aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanță solidă expediază și cu favorul de plătit în rate lunare.

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbale. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**

Mașină de spălat „Weltwunder“
cea mai bună și ieftină în lume.
Prețul cor. 40.—

Se capătă dela toate fierăriile mai de seamă sau direct dela
Societatea „Weltwunder Company“
WILHELM OBERTH
Mediaș — Medgyes (Transilvania).
— — — Prospecte trimite gratis. — — —

La trimiterea înainte a cor. 40.—, mașina se expediază franco.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucurată de renumele bun al bucătăriei sale, și ca acest renume să ni fie stărbît, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromă e ardeul pat. a lui **KÁLMÁN** „**Biborpaprika**“ care nefiind tare, dă mănăcii culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinților de stomac le este nestrictăcioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6.— cor.	1 cutie de 1/4 chilogr. 1.80 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3.30 „	1 „ „ 1/8 „ 1.— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănțe și prăvălie de coloniale. —
Poștiți și cercați! Nenumăroase epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Schwalb Kálmán și soț.

fabrică de metale, de cis-
:: sornice de turn și de ::

lanțuri

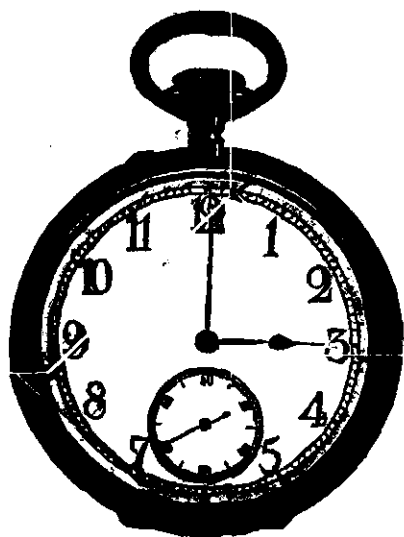
 patentate.

BUDAPESTA
VII. Strada Dembinszky 32.

Se fabrică: lanțuri patentate, din aramă tare presate prin ce posed o capacitate ire-sistibilă; precum și lațuri îmbrăcate în aramă roșie pentru decorat mobile, în toate formele.

Fabricație de prima calitate și unică.

Catalog ilustrat la dorință gratuit și franco.

Correspondență în limba germană, maghiară și franceză.

Cele mai bune
orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericele

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-zășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier Szeged.

Se trimite CATALOGE cu 2000 chipuri
gratuit și franco.